

Власенко Тетяна Анатоліївна

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
к.е.н., доцент кафедри державного управління, публічного
адміністрування та регіональної економіки*

Потапова Олена Миколаївна

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
слухач магістратури державної служби*

РОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Проблема соціально-економічного розвитку регіонів України надзвичайно важлива у наш час, адже наша країна перебуває на шляху проведення реформ, пошуку власного підходу до вдосконалення існуючих моделей розвитку. Останнім часом проводиться активна робота щодо розробки програм соціально-економічного розвитку в кожному регіоні. Вони носять глибокий, розгалужений, всегалузевий та унікальний характер, враховуючи індивідуальні особливості регіонів. У кожному регіоні розробляються регіональні стратегії, метою яких є визначення довгострокових цілей розвитку, параметрів прогнозних змін. Саме вибір стратегічних цілей та пріоритетів соціально-економічного розвитку регіонів дозволить зосередити зусилля регіональної влади на найбільш перспективних для конкретного регіону напрямках розвитку і, одночасно, забезпечити вирішення низки проблем регіонів, серед яких підвищення ефективності використання ресурсної бази територій, поглиблення спеціалізації, розширення взаємодії суб'єктів економічної діяльності.

Прогнозні та програмні документи економічного та соціального розвитку розробляються на основі комплексного аналізу демографічної ситуації, стану використання природного, виробничого, науково-технічного та трудового потенціалу, конкурентоспроможності вітчизняної економіки,

оцінки досягнутого рівня розвитку економіки і соціальної сфери та з урахуванням впливу зовнішніх політичних, економічних та інших факторів і очікуваних тенденцій зміни впливу цих факторів у перспектив [1].

Зважаючи на нерівномірність регіонального розвитку на підвищену увагу заслуговує саме державне регулювання розвитку регіонів і передусім – місцевих бюджетів [2]. Ефективний соціально-економічний розвиток регіонів залежить від фінансової самодостатності території. Фінансовою основою органів місцевого управління є місцеві бюджети, які використовуються для регулювання господарських процесів, розвитку культури та освіти, вирішення соціальних проблем тощо. Саме місцеві бюджети виступають важливим елементом системи фінансового регулювання не тільки регіону, але й економіки загалом; їх збалансованість та оптимальність являє собою одну з головних умов економічного зростання.

Для забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів необхідна належна фінансова база, що потребує вдосконалення ресурсного забезпечення місцевого і регіонального розвитку, розширення кола місцевих податків, запровадження механізму зацікавленості органів місцевого самоврядування у збільшенні надходжень у дохідну частину державного бюджету на відповідних територіях, проведення децентралізації державних фінансів.

Важливе значення для забезпечення фінансування процесу розширеного відтворення на відповідній території має розробка бюджету розвитку у складі місцевих бюджетів. Бюджет розвитку, зазвичай, невеликий за розміром, тому фінансовий потенціал територіального розвитку також порівняно незначний.

Отже, для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів та зміцнення фінансової основи місцевих бюджетів першочергово необхідно реалізувати такі заходи: підвищення фінансової самостійності органів місцевого самоврядування шляхом закріплення за ними додатко-

вих дохідних джерел; вдосконалення системи надання та використання субвенцій на реалізацію програм соціально-економічного розвитку; зменшення диспропорцій формування ресурсної бази місцевих бюджетів; розмежування повноважень між державними та місцевими бюджетами на засадах збалансування загальнодержавних та регіональних інтересів; зростання інвестиційної складової частини місцевих бюджетів; розроблення програм розвитку регіонів на довгострокову перспективу.

Таким чином, найважливішим стратегічним завданням соціально-економічного розвитку регіонів є формування реальних джерел економічного піднесення і як результат – створення єдиного соціально-економічного простору України, побудова ефективного функціонуючого національно-господарського комплексу, досягнення повноцінного розвитку регіонів, інтеграція національно-господарського комплексу України з іншими економічними комплексами в міжнародному соціально-економічному просторі. Ефективним напрямом забезпечення збалансованості бюджетної системи в Україні має стати перетворення місцевих бюджетів у дієвий інструмент соціально-економічного розвитку регіонів. Слід відмітити, що від ефективності регіональної політики прямо пропорційно залежить обсяг бюджетного фінансування регіональних потреб, отже, і життєвий рівень населення регіону.

Література:

1. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III. – (ВВР) – 2000 – № 25. – ст. 195.

2. Державне управління регіональним розвитком України : монографія / [за ред. В.Є. Вороніна, Я.А. Жаліла]. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.